

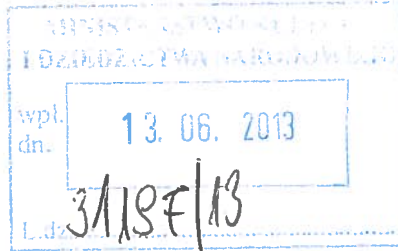

POLSKI ZWIĄZEK NIEWIDOMYCH

ORGANIZACJA POŻYTKU PUBLICZNEGO

ul. Konwiktorska 9, 00 – 216 Warszawa

☎ 022 831 22 71 centrala; 22 887 60 86 i 22 831 33 83 Prezes, Dyrektor Związku
fax 022 635 76 52 www.pzn.org.pl e-mail: pzn@pzn.org.pl
Konto: Bank PEKAO SA, XV O/Warszawa 16 1240 2887 1111 0000 3388 2352
Bank DnB NORD III O/Warszawa 55 1370 1037 0000 1701 4091 2200

K. Zygalle
T. Kowalski 13.06.2013

Warszawa, 04.06.2013 r.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Departament Własności Intelektualnej i Mediów
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

L.dz. 1231/CR-241-XV/2013

Nawiązując do pisma nr DWIM/730/13/KZ z dnia 21 maja br. dotyczącego zapytań postawionych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w związku z opublikowaniem przez Komisję Europejską Zielonej Księgi „Przygotowanie do nadejścia w pełni zintegrowanych mediów audiowizualnych: wzrost gospodarczy, twórczość i wartości” - chcielibyśmy odnieść się wyłącznie do pytań dotyczących dostępności dla osób niepełnosprawnych, czyli do pytania 34 oraz 35.

Pytanie 34. Czy są potrzebne dalsze działania regulacyjne mające na celu zwiększenie dostępności usług medialnych dla osób niepełnosprawnych?

Zgodnie z art. 21 ustawy o radiofonii i telewizji „Publiczna radiofonia i telewizja realizuje misję publiczną, oferując, na zasadach określonych w ustawie, całemu społeczeństwu i poszczególnym jego częściom, zróżnicowane programy i inne usługi w zakresie informacji, publicystyki, kultury, rozrywki, edukacji i sportu, cechujące się pluralizmem, bezstronnością, wyważeniem i niezależnością oraz innowacyjnością, wysoką jakością i integralnością przekazu”.

Do zadań publicznej radiofonii i telewizji, wynikających z realizacji tej misji należy w szczególności „zapewnianie dostępności programów lub ich części i innych usług dla osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji narządu wzroku oraz osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji narządu słuchu” (art. 21 ust. 1a pkt 10).

Art. 18a ust. 1 ustawy stanowi, iż: „Nadawcy programów telewizyjnych są obowiązani do zapewniania dostępności programów dla osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji narządu wzroku oraz osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji narządu słuchu, przez wprowadzanie odpowiednich udogodnień: audiodeskrypcji, napisów dla niesłyszących oraz

tłumaczeń na język migowy, tak aby co najmniej 10% kwartalnego czasu nadawania programu, z wyłączeniem reklam i telesprzedaży, posiadało takie udogodnienia”.

A zatem ustawa nakłada obowiązki wprowadzania udogodnień dla osób niepełnosprawnych i to w ramach misji publicznej mediów.

Tymczasem już sam zapis budzi kontrowersje i odmienne interpretacje. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji interpretuje wyżej zacytowany przepis Art. 18a ust. 1 w ten sposób, że czas programów z audiodeskrypcją, programów z napisami, programów z tłumaczeniami na język migowy, ma wynosić łącznie 10% czasu antenowego. Nie wiemy natomiast, czy i kto ustalałby jaki procent z owych 10 ma przypadać na konkretne udogodnienie; jest obawa, że nadawcy wybiorą najtańszą technikę i będą prezentować programy wyłącznie z tym udogodnieniem. Zgodnie z inną interpretacją każde z udogodnień (napisy, tłumaczenia na język migowy, audiodeskrypcja) winno zajmować po 10% czasu antenowego. Takie stanowisko jest zgodne z duchem i kierunkiem działań zmierzających do jak najszerszego udostępniania programów telewizyjnych dla niepełnosprawnych, takie stanowisko znajduje się także w opinii wydanej przez Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich.

Trzeba też zwrócić uwagę na ust. 2 artykułu 18a omawianej ustawy, zgodnie z którym Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji może w drodze rozporządzenia obniżyć wskaźnik ustawowy programów z udogodnieniami. W przygotowanym na podstawie upoważnienia zawartego w art. 18a ust. 2 ustawy - projekcie rozporządzenia KRRiT obniża wymiar czasu antenowego dla programów z audiodeskrypcją w niektórych przypadkach nawet do 1%. Jest to dla nas działanie niezrozumiałe i oburzające.

Z jednej strony dyrektywa PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY 2010/13/UE z dnia 10 marca 2010 r. o audiowizualnych usługach medialnych w artykule 7 mówi o zwiększaniu dostępności usług świadczonych przez dostawców usług medialnych dla osób z niepełnosprawnością narządu wzroku oraz niepełnosprawnością narządu słuchu. Krajowa ustawa wprowadza procentowo określony czas na programy z udogodnieniami, które zgodnie z dawniejszymi zapewnieniami miały stać się pierwszym etapem udostępniania usług medialnych dla osób niepełnosprawnych. Z drugiej zaś strony Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji swoimi interpretacjami, a następnie wydaniem rozporządzenia zmniejsza drastycznie wymiar tychże udogodnień.

Oczekiwaliśmy, że dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych stanie się początkiem działań mających na celu maksymalne udostępnienie usług medialnych osobom niepełnosprawnym nawet w kilkudziesięciu procentach, tymczasem widzimy, że pod naciskiem nadawców te kroki są ograniczane wręcz do minimum.

Z powyższego wynika, iż konieczne są działania regulacyjne mające na celu zwiększenie dostępności usług medialnych dla osób niepełnosprawnych. Naszym zdaniem konieczna jest ścisła regulacja nakładająca na nadawców określone obowiązki bez

możliwości uchylania się od nich. Dla osób np. z dysfunkcją wzroku możliwość oglądania programów z audiodeskrypcją daje zupełnie nowe możliwości odbioru programów audiowizualnych. Wiele pozycji programowych bez audiodeskrypcji jest niedostępnych. Zdajemy sobie sprawę, iż audiodeskrypcja wymaga poniesienia pewnych kosztów związanych z dostosowaniem programu dla osób niepełnosprawnych, jednakże w porównaniu z ceną produkcji całego programu, cenami czasu reklamowego jest to obciążenie, z którym nadawcy, zwłaszcza więksi z łatwością sobie poradzą. Nie zrozumiałe jest, jak może dochodzić do sytuacji, że telewizja publiczna w IV kwartale ubiegłego roku nie zaproponowała praktycznie żadnego programu z audiodeskrypcją. Jest to przecież działanie wbrew prawu, zasłanianie się kosztami nie może w tym przypadku mieć miejsca, skoro w grę wchodzi realizacja misji publicznej.

Na koniec chcielibyśmy zwrócić jeszcze uwagę na art. 47g ustawy o radiofonii i telewizji: „Podmioty dostarczające audiowizualne usługi medialne na żądanie dążą do stopniowego zapewniania dostępności dostarczanych audycji dla osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji narządu wzroku oraz osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji narządu słuchu, poprzez wprowadzanie odpowiednich udogodnień, takich jak audiodeskrypcja, napisy oraz tłumaczenie na język migowy”.

W odniesieniu do tego przepisu nie ma żadnych precyzyjnych wytycznych. Nie wiemy, jaki procent audycji powinno posiadać dostosowania, w jakim czasie ma to być osiągnięte, jaki jest pomysł na zachęcanie nadawców do wprowadzania tych udogodnień, czy będą sankcje za ich brak?

Pytanie 35. Jakie zachęty można wprowadzić w celu zwiększenia inwestycji na innowacyjne usługi przeznaczone dla osób niepełnosprawnych?

W miarę pojawiających się możliwości technicznych będą rozwijały się też techniki dostosowywania usług medialnych dla osób niepełnosprawnych. Żeby pobudzić ich rozwój, należy stwarzać wysokie standardy określające, w jaki sposób dana nowo wdrażana usługa ma być udostępniona. Opracowanie takiego standardu dostępności usługi medialnej winno być poprzedzone szerokimi badaniami i konsultacjami ze środowiskiem osób niepełnosprawnych zainteresowanych danym innowacyjnym rozwiązaniem.

Po wprowadzeniu takiego standardu obejmującego zarówno sposób udostępniania, jak i wymiar czasu udostępniania danej usługi, należałoby wprowadzać:

- 1) albo kary dla nadawców za niespełnienie tego standardu,
- 2) albo gratyfikacje finansowe (np. obniżki w opłatach licencyjnych przynajmniej przez jakiś czas, preferencje przy staraniu się o licencję itp.) po wypełnieniu opracowanych standardów.

Uważamy więc, że zachęty do zwiększania inwestycji w innowacyjne rozwiązania dla osób niepełnosprawnych winny mieć charakter ekonomiczny, trzeba jednak pamiętać, że premiowane rozwiązania innowacyjne w zakresie dostępności do usług medialnych (ale i innych) dla osób niepełnosprawnych winny być poprzedzone sprawdzeniem ich funkcjonalności i przydatności, poziomu zainteresowania konkretnym rozwiązaniem przez środowisko zainteresowanych odbiorców. Zwracamy na to szczególną uwagę, gdyż co jakiś czas pojawiają się rozmaite rozwiązania mające ułatwić życie osobom z dysfunkcjami, często jednak okazuje się, że podobne rozwiązania już istnieją albo zaproponowane przez danego twórcę nie znajdują w praktyce efektywnego i powszechnego zastosowania wśród użytkowników danego sprzętu lub usługobiorców korzystających z danej usługi. Chodzi o to, by środki publiczne były inwestowane w rozwiązania rzeczywiście podnoszące użyteczność i faktycznie poprawiające dostęp do danego rodzaju usługi. Mamy nadzieję, że zachęty oraz konkretne działania pojawią się także w odniesieniu do wprowadzania na coraz większą skalę audiodeskrypcji w mediach.

Z poważaniem

Dyrektor Polskiego Związku Niewidomych

mgr Małgorzaty Pacholec